

Koloniale wandeling Hoogezand-Sappemeer: Slavenhouders en vrouwelijke activisten

Start- en beginpunt: station Hoogezand-Sappemeer

Afstand: ca. 9 km

Horeca: geen

Deze wandeling voert langs voormalige veenborgen en hofsteden waarvan alleen de veenborg Welgelegen nog te bezichtigen is. De andere panden zijn afgebroken en in hun plaats zijn appartementen gebouwd. De toenmalige borgheren bezaten slaven, die ze als 'bedienden' meenamen naar Nederland. Sommige waren ook betrokken bij de slavenhandel. Onderweg komen we ook langs het huis waar de familie Jacobs heeft gewoond en langs het gebouw van de voormalige Hogere Burgerschool waar Aletta Jacobs, de eerste vrouwelijk academica in Nederland en haar broers en zussen op hebben gezeten. Het merendeel van de gezinsleden, waaronder Charlotte, de apothekeres, woonden en werkten voor kortere of langere tijd in Nederlands-Indië.

Route:

1. Loop het station uit en sla linksaf de stationsweg op die overgaat in de Parallelstraat. Op de hoek Parallelstraat/Oldenbarneveltlaan stond **Huize Ria**, een villa waar in de jaren vijftig Molukse gezinnen werden ondergebracht. Het pand is in 1989 afgebrand. Er staat nu een appartementencomplex op dit terrein.
2. Loop de Oldenbarneveltlaan in die overgaat in de Jan Huitzingstraat. Deze straat komt uit op de Hoofdstraat van Hoogezand. Steek de straat over. Op nummer 41, waar nu een Dierenwinkel is bevond zich de firma Koetse. Naast de dierenwinkel op nr. 33-39 bevindt zich nog de oude Loods (timmerfabriek) van Koetse. Loop het steegje naast de Dierenwinkel in om bij de timmerfabriek achter de Dierenwinkel te komen. Hier werden de beroemde Burgers stuurwielen van Koetse, houten stuurwielen, gemaakt. Het gouverneursjacht voor Suriname, **Oranje**, dat in 1957 werd afgeleverd had zo'n houten stuurwiel.
3. Loop door naar het appartementencomplex Huize Overwater aan de Hoofdstraat nummer 20. Hier lag eens de veenborg Overwater waar **William Butler (1686-1731)** woonde. Hij beheerde namens de West Indische Compagnie vanaf 1718 als directeur fort Elmina in Ghana waar hij de handel in slaafgemaakten organiseerde.
4. Loop verder de Hoofdstraat in die overgaat in de Noorderstraat. Op Noorderstraat nummer 19 staat het huis waar de familie Jacobs woonde. De bekende voorvechtster van vrouwenkiesrecht, Aletta Jacobs, was een van de elf kinderen Jacobs. Acht van haar broers en zusters reisden naar Nederlands-Indië waaronder haar zus **Charlotte Jacobs (1847-1916)**, die een apotheek in Batavia bezat.
5. Loop verder de Noorderstraat in. Aan de Noorderstraat 217 in Sappemeer lag vroeger de hofstede Stadtwijck. In 1775 kocht de jurist **Jacob Appius (1730-1789)** deze borg en ging er wonen met zijn zus en zwarte bediende Jan Christiaan. Op dit nummer tref je nu Wooncomplex Stadtwijck aan.
6. Loop de Noorderstraat verder af tot de Borgercompagniestraat. Sla rechtsaf deze straat in. Aan de rechterkant tegenover de oude scheepswerf, op nummer 12 werd

Aletta Jacobs(1854-1929)geboren. Het gezin Jacobs verhuisde later naar de Noorderstraat.

7. Loop verder de Borgercompagniestraat in. Op nummer 64 stond **Huize de Graffel** dat als contractpension dienst deed in de jaren vijftig van de vorige eeuw. Twee Molukse families vonden hier tijdelijk onderdak tot ze een eigen woning in de wijk Foxhol kregen toegewezen.
8. Loop de Borgercompagniestraat helemaal uit tot De Vosholen. Al gauw zie je aan de overkant van de weg op nummer 60 de veenborg **Welgelegen** liggen. Het is nu een Odd Fellowshiphuis. Hier woonde van 1768 -1833 **Cornelis Star Lichtenvoort (1743-1833)** die enkele jaren op Curacao verbleef als advocaat. Bij zijn vertrek naar Nederland nam hij twee zwarte /slavenbedienden mee.
9. Om de veenborg **Welgelegen** heen is een wandeling uitgezet van 6 kilometer. Deze voert door de prachtige tuin van de borg. Loop terug naar de Vosholen en sla linksaf de Borgercompagnie in. Neem het eerste pad naar links dat naar de tuin van de borg voert. Sla vervolgens rechtsaf en loop de tuin rond. Aan het eind komt het pad weer uit op de Borgercompagnie. Sla rechtsaf en loop door tot de Vosholen.
10. Sla links af en loop door tot de eerste straat rechts, de Kleinemeesterstraat. Loop deze straat in. Aan het eind linksaf de Middenstraat inlopen die overgaat in de Stationsweg. Al gauw zie je links het station van Hoogezand-Sappemeer liggen. Dit is het einde van deze koloniale wandeling.